

FOLK OG LAND

NR. 6 — 15. ÅRGANG

LØRDAG 19. MARS 1966

LØSSALG 1 KRONE

SIGURD
MELUM 39

HORS DE COMBAT:

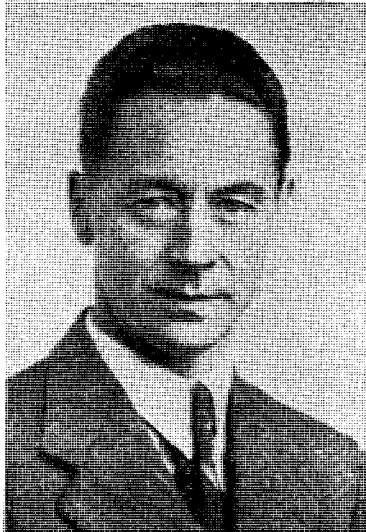
XVII

FRA KULTURFRONTEN

Mitt kunstverk

Kringkastingen har i den senere tid brakt en serie små kåserier under titelen «Mitt kunstverk», hvor forskjellige mennesker uttaler seg om et maleri som har gjort særlig inntrykk på dem.

Når man tenker etter, så er det uhyre vanskelig å utpeke et enkelt arbeide som «Mitt kunstverk». Man blir fort klar over at det er så mange bilder som flimrer frem for ens indre øye. Vi fester oss først ved et bilde av «pointillisten» Paul Signac som vi alltid kommer tilbake til. Det er et merkelig skimrende lys over det som tryllebinder en. Hver gang vi befinner oss i København må vi ta en snartur til Glyptoteket for å beundre det. Vi lar videre erindringen dvele ved verker av Cezanne, Degas, Renoir, Monet, Gauguin, Seurat, Lautrec og mange flere. Mens vi sitter og grubler over hva mon tro er «mitt kunstverk», så snur vi uvilkaarlig på hodet, og på veggen til høyre henger et maleri hvis voldsomme dramatiske kraft nesten svimeslår en. Det er et bilde av Nordlandsmaleren Einar Berger og viser noen fiskerskøyter i storm. Og for en storm! Skumsprøyten fråder rundt de skrøpelige farkostene. Bølgene synes tårnhøye. Vi vet godt at Berger masseproduserte sine Nordlandsbilder og at atskillig var av noe tvilsom kvalitet, men i sine aller

Gudbrand Lunde.

beste ting kunne han få frem noe som få gjør ham etter: en gjenskapning av naturens ville krefter som formelig overmannen en og gjør en svimmel, ja sjøsyk. Og vi ser for oss et værelse på Ullevål sykehus hvor vi våknet av bedøvelsen etter en operasjon. På veggen vis-à-vis henger et litografi av en fiskerbåt på et opprørt hav. Den gynger, den gynger, hele værelset gynger for oss. Vi er maktstjalne og kan ikke ta øynene fra båten som gynger og gynger. De kommunale «kunstautoriteter» som klåfingrer med all kunst her i byen, har nok atter vært ute. De kunne umulig ha funnet et bilde som egnet seg mindre til å henge i et rum med nyopererte pasienter.

Nei, vi oppgir foreløpig å finne «Mitt kunstverk» og gir ordet til andre. Kunstradikaleren Johan Borgen er ikke i tvil, men fordeler riktignok æren på to bilder. Om det første, et landskap av Sigurd Danifer, forteller han i Kringkastingen at det «ble borte» da tyskerne tok hans hus i 1943. Så fikk han da anbrakt den. Man er da patriot.

Om et annet bilde, «Morgen» av Reidar Aulie, kan han fortelle en «pussig» episode. Bildet hang på Statens Høstutstilling i 1940 og Borgen hadde avtalt med maleren at han skulle kjøpe det. Nu er det slik at den første røde lappen med «Solgt» på alltid er gjenstand for særlig oppmerksomhet på åpningsdagen, og pressefotografene er ikke sene i avtrekket. Vanligvis er det Kongen og annet fint folk som er tilstede ved Høstutstillingens åpning, men ved hin anledning, fortalte Borgen, måtte man nøye seg med den såkalte kulturminister Gudbrand Lunde og hans følgesvende. Borgen kunne meddele at den såkalte kulturminister var «forpliktet til ikke å like Aulie», og man passet derfor på at straks han nådde frem til bildet kom det en mann fra kontoret ilende med en røp lapp og plaserte den like foran nesen på Lunde. Pressefotografene knipset, og skøyerstrekken var 100% vellykket.

Uvilkaarlig må man smile resignert til dette Borgenske tulliball. Hvis det var noen som var kulturminister og fortjente respekt, så var det Gudbrand Lunde. Og med hensyn til det ondsinnete vrøvl at han skulle være «forpliktet til» ikke å like Aulie, så er det bare det å si at få hadde som han sine meningers mot. Det var ingen som kunne diktere ham hva eller hvem han skulle like eller ikke like. Hvis han overhodet var oppmerksom på Borgens «vellykkete» skøyerstrek, så har han nok bare smilt av den.

Lunde hadde atskillig humor. Da engang en av hans medarbeidere klaget over den

(Forts. side 2.)

Slik foregår det i dagens Tyskland

Omvendte fra Hitlertiden forfølger sine gamle partifeller — selv president Lübke skal ha svin på skogen

OG ANDRE INTERESSANTE AVSLØRINGER
AV FORLEGGGEREN HELMUT CRAMER

Helmut Cramer.

Den vesttyske bundespresident Heinrich Lübke er som kjent en typisk representant for det nye og sørgelige Tyskland som lever på og for økonomisk velferd og til gjengjeld har gitt avkall på enhver nasjonal selvaktelse. Så typisk er Lübke at han finner nåde selv for tyskhetseren og DAGBLAD-korrespondenten Jon-Hjalmar Smiths øyne. Når den sonytyske professor Norden påstår at Lübke «beskytter og hjelper krigsforbrytere i Bonn», så iler Jon-Hjalmar til unnsætning og skriver i DAGBLADET: «For den som kjenner til presidentens virk-

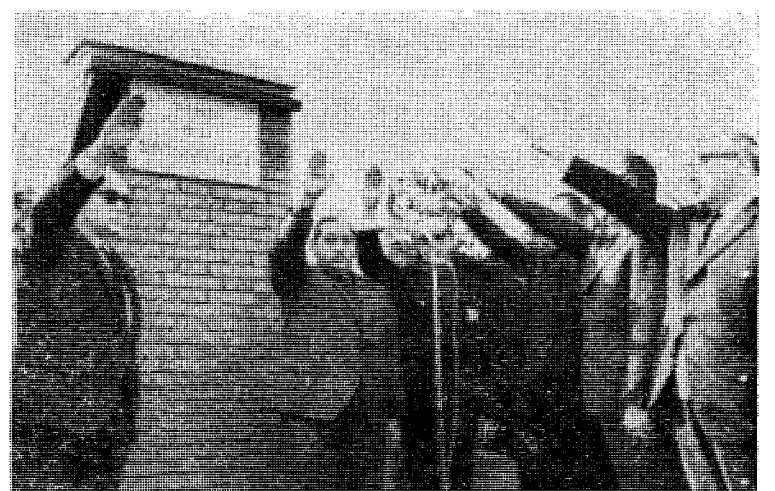
somhet nå, er det ingen vanskelighet å konstatere at det var blank løgn.»

Vel, vi overlater til Norden og DAGBLAD-Smith å drøfte dagens Lübke. Vi synes går s d a g e n s er mere interessant, fordi den forvandling som iallfall har foregått er så karakteristisk for dagens forhutlede og hykleriske Tyskland. Og samme professor Norden hevder ifølge DAGBLAD-korrespondenten, som vanligvis er svært godt underrettet om Tysklands kommunistiske halvdel, «at Lübke var nestkommanderende i «Baugruppe Schlempp» i 1944 og at han personlig utarbeidet planene for flere konsentrasjons- og tvangsarbeidsleire. Han sendte hundrevis av konsentrasjonsleirfanger i døden ved de hemmelige rustningsanleggene i Leau, Penemünde og Neu-Stassfurt. Amerikanerne ville arrestere Lübke i mai 1945, men de tok feil og fikk tak i en Wolfrad Lübke istedenfor. Denne Lübke ble demonstrert på pressekonferansen. Norden gav ingen forklaring på hvorfor amerikanerne oppgav forsøket på å sikre seg den riktige etter den første fiascoen.»

(Forts. side 6)

«Noen dager senere var kulturdelegasjonen gjester hos Goebbels i hans hjem» (i Hermann Göring Strasse i Berlin). Lunde og Goebbels fotografert på terrassen.

I Barcelona er en gate blitt oppkalt etter Den blå Divisjon. Her hilser noen av veteranene den nye gate. (Fotografert for Folk og Land.)

Den lovfravikende doms- begrunnelse

Den utrettelige forkjemper for sannhet og rett, prost A. E. Hedem har ingenlunde gitt opp kampen. I FARMAND for 26. februar finner vi et nytt innlegg av ham i rubrikken «Brev og innlegg» — riktignok dårlig, men dog plasert. Med forfatterens tillatelse gjengir vi det her:

Herr redaktør!

At det er et årsaksforhold mellom Hewins' bok om Quisling og den tilskattede utgivelse av en «Engelsk-sproglig bok om krigen og rettsoppjøret», kan det vel neppe være tvil om. Så spør det vel da om forfatterne har vilje til å levere en objektiv vurdering av prosessen på dens enkelte trinn. Som vitenskapsmenn tør de vel antas å ha evne dertil. Haalandsaken må i ethvert fall være utgangspunktet siden de prinsipielle retts-spørsmål ble avgjort der.

I 1915 utga vår daværende folkerettsprofessor dr. jur. N. Gjelsvik sin «Folkerett I». Deri doserte han følgende:

«Traktatane er bindande for staten når dei er ratifisera. Men rettskjelde for domstolane, dei andre underordna styremakter og borgarane vert dei fyrst når staten gjev påbod um å fylgja dei. Kvar stat fastset formi for dette påbodet. Etter vår rett ligg slikt påbod i kunngjeri- ingi i Lovtidend i samhøve med kongeleg resolusjon frå 5. april 1897. Når ei traktat er kunngjord på denne måten, er ho nasjonal rettskjelde, dvs. kjelde til norsk rett.»

Den aktuelt rettsgyldige norske lov var gitt i landkriksreglementet og ratifisert i 1907, kunngjort i Norsk Lovtidende i 1910, senere ikke endret eller opphevet. Den var forpliktende så vel for domstol som for hver borger. Det kvantitative uttrykk i reglementets art. 43, «den lovmessige makt», fastslår at den lovmessige makt, som også omfatter lovgivningsmyndigheten, går i sin helhet over fra kongen til okkupasjonsmakten. Ved ratifikasjonen hadde kongen derfor fraskrevet seg lovgivningsmyndigheten for det besatte område så lenge okkupasjonen varte.

Vanlig lagmannsrett består av dommerne og lagretten (juryen). Denne siste avgjør skyldsspørsmålet. Ved Haalandsaken var lagretten sjaltet ut. Domstolens medlemmer var alle dommere, embeds- og legdommere. Skyldsspørsmålet ble da avgjort av dommerne.

Eidsivating lagmannsrett med komplott-lederen som lagmann bøyde seg ikke for den rettsgyldige lov, men brøt den. Faktisk endret den det kvantitative uttrykk til det utelukkende kvalitative «lovmessige makt» og tildelte derved kongen lovgivningsmyndighet, og la hans provisoriske straffeanordninger til grunn for kjennelsen. Dette var brudd på dommer-edens forpliktelse. Derved antok dommen justismordets karakter.

I skriv av 17. mai 1956 til Stortinget betegnet jeg derfor prosessen som retts-svindelen. Jeg hadde avlagt troskapsed til konstitusjonen og var også bundet av mitt presteløfte. Det ville være æreløst av meg ikke å reagere på den åpenbare urett avgjørelsen utsatte den anklagede for, og på den skampløst som dommen satte på Norge som retts-stat.

Oslo.

A. E. Hedem.

*

De fagdommere som prost Hedem retter disse alvorlige anklager mot var foruten lagmann Erik Solem, lagdommerne C. Kruse-Jensen og Otto Helgesen.

Deres syn ble i Høyesterett godtatt av høyesterettsdommerne Næss, Alten, Fougner, Stang, Grette, Klæstad, Evensen, Schjelderup, Lassen, Hanssen og Bonnevie. De rammes såvidt vi kan se alle av prost Hedems anklage om brudd på dommer-edens forpliktelse.

Red.

Skolekringkastingen informerer

Jeg lå og kvilte middag her en dag og tok likeså godt med en sending i skolekringkastingen. Det viste seg å være stoff fra okkupasjons-årene. Men du store min for informasjon! En så ensidig omtale av disse for vårt land så vanskelige år er sjelden å høre. Forvridde stoff, neddrakking på den ene siden og heltglorie om dem på den andre siden. At voksne folk som levde med i vårt land i disse år kan levere en skildring så himmelvidt fra virkeligheten, det er meg en gåte.

Den som vet at en slik ensporet skildring av okkupasjonsårene er usann, må bli arg. Ja, kanskje også bedrøvet og trist tilmote. At ellers bra folk ikke kan få til en

Kulturfronten -

(Forts. fra side 1)

latterlige farsot med at folk gikk med binders i knapphullet for å markere sin patriotisme, så sa han bare: «Jeg foreslår vi alle her begynner med binders, for ingen er mere patriotiske enn vi er.»

Denne om vi kan kalle den «Lundeske ånd» smittet også over på hans medarbeidere.

I en radiosending fra London ble stadig vekk Pressedirektøren angrepet på det voldsomste, og hallomannen kalte ham foraktelig dels snekker, dels sløydlærer. Disse to som man skulle tro hederlige yrker var øyensynlig det verste man derborte kunne tenke seg. Litt inkonsekvent av representanten for en regjering med en bryggerarbeider som statsminister — forøvrig med all respekt for bryggerarbeidere ellers.

Vi må tilstå at vi kvakk til da en avis en dag brakte et stort bilde av Pressedirektøren som var tatt ute på gaten. Like bak ham pranger et stort skilt med Møbel-snekkeri. Var det et trick av en jøssingfotograf eller var det et hendelig uhell? Neppe. Det var Pressedirektørens subtile svar på sjofelhetene fra London. Aldeles brilliant og helt i Lundes ånd!

Et yndet skjellsord fra jøssinghold var at vi var «tyske lakeier». Det er vel ingen dette pølsevås passer mindre på enn Lunde. Det er karakteristisk for ham at engang i et møte med alle sine medarbeidere på de forskjellige kulturfelder uttalte han åpent: «Glem aldri at det er vi som er den virkelige motstandsbevegelse.» Det er like karakteristisk at samtlige tilstedeværende betraktet dette som en selvfølge. Han kunne fullt ut stole på dem da han selv hadde valgt dem etter nøye siktelse og overveielse. Men i den London'ske betydning var de i sannhet dårlige «lakeier». Alle hadde Norge i sine hjerter og ofret seg fordi de ville tjene sitt land i dets skjebnetime.

Lunde krøp såmen ikke for tyskerne. Våren 1941 var han i spissen for en delegasjon av

sannere skildring! Det er som å høre en prosessfullmektig i en straffesak.

Jeg forstår nok at rettsopp-gjørsfolkene er ute i hårdt vær. I den senere tid er de jo ute i radio og TV opptil flere ganger om dagen. For å søke å holde sine stier rene. Det er nok også nødvendig. Men det er svare til nervøsit. Men denne aktivitet hjelper så likevel ikke.

Bj. R.

Skriften på veggen

TJUGE ÅR ETTER

Jeg lever i et land som ikke lenger er mitt, jeg må retten og friheten borge. Skal jeg velge meg yrke står jeg ikke fritt, jeg er dømt som uekte sønn av mor Norge. Og min vei har gått over ruiner og lik fordi nasjonal samling er blitt stemplet som svik.

Men skriften på veggen er tydelig og klar, den gir varsel om trengsel og nød. Og folkets kårne er ikke hva de var, ånden fra Eidsvoll er død. Enige og tro til Dovre faller skal bare gjelde når Albion kaller.

Nå er det gått grufulle tjuge år siden folket ble splittet i to. Men baglerånden ennå rår, omkring rettssviket skal det være ro. Sannhet og rett skal kveles ned, hvem kan gi oppreisning og sosial fred? —

I fjor feiret Ola Nordmann «seierens» fest bak Akershus' blodige mur. Men når dansen om gullkalven går som best utviklingens hjul seg snur: et folk som dyrket mammon i nød det kom, det er historiens nådeløse dom.

Det falt en kjempe på Akershus, skutt fra bakhold av sine egne, drept av nordmenn i seiersrus som mente å handle på folkets vegne. Giv akt! Det var kjempens siste ord. I dag det tordner i det gamle Nord. —

Aktor.

norske kulturpersonligheter på et besøk i Berlin. I programmet inngikk også en visitt i Reichskanzellei. Da Lunde og hans følge ankom etter planen, ble de mottatt av en lavere funksjonær som var den der skulle vise delegatene rundt. Lunde snudde seg mot sine ledsagere og sa kort: «Vi går». Hvorpå alle forlot bygningen.

(Forts. side 7)

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 43 33

Tannlege MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

FORBUNDET

Det har gått dårlig med innbetalingene til FORBUNDET den siste tid. Vi ber derfor alle dem som ønsker at FORBUNDET skal fortsette sitt arbeide og øve sin innflytelse også under den nye regjering, om ikke å glemme oss med en økonomisk håndrekning før årsmøtet om ca. en måned.

Budsjettet er nu redusert til et minimum, men noe må driften nødvendigvis koste.

Arbeidsutvalget.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

«Folkemeningen»s forvaltere

Det har ikke manglet eksempler i den senere tid på hva det er våre millioner til såkalt utviklingshjelp virkelig går til — rent bortsett da fra det som blir hengende ved fingrene på de geskjeftige mellommenn både i og utenfor Israel.

I alle disse nyopprettede negerstater — disse uholdbare og meningsløse stammekonglomerater som fører det store ord og representerer flertallet i FN — pågår det en vill kamp om makten og æren og utviklingspengene. Så snart en svart despot har fått anbrakt seg i gullsengen eller luksus bilen innkjøpt for våre skattepenger, så marsjerer det opp en misunnelig general og gjør kort prosess med ham. Blodige omveltninger hører til dagens orden og det demonstreres så tydelig som vel mulig at disse negerstammer som er blitt demokratisk frigjort fra det hvite tyranni, ubønnhørlig synker tilbake igjen i barbariet — uten at enkeltindividene har oppnådd et eneste gram mere frihet og sikkerhet enn de hadde under «koloniveldet».

Alt dette er forlenget klarlagt, alle vet at disse negerstatene bare eksisterer i kraft av den hjelp de fortsatt får fra hvite land, alle vet at de aldri vil kunne klare seg selv i vesterlandsk forstand, alle vet at snakket om svart demokrati er det reneste vås. Når man ikke vil innrømme det, selv ikke etter hva man så i Kongo, så skyldes det at disse flosklene om negerkjærlighet og negerhjelp intet har med sann menneskevennlighet å gjøre. Det er bare urokkelige dogmer i venstresradikalismens bibel, den som selv våre konservative partier ikke våger å trekke i tvil.

Den store venstresradikale, svarte avguden var som kjent Ghanas Nkrumah, mannen som alltid førte det store ord om demokrati og forsvar av de undertrykte, mens han selv var den blodigste tyrann selv i dette svarte Afrika. Hans representant holdt foredrag i det norske Studentersamfundet, såvidt vi husker, og de norske venstresradikale studenter og deres borgerlige understøttere noterte formodentlig omhyggelig hvorledes demokratiet skulle praktiseres på svart maner.

Idag er denne Nkrumah en fallen storhet, men han reddet da iallfall livet — noe ikke storparten av hans tidligere motstandere gjorde — og han reddet litt til også: fløten av utviklingshjelpen. I et telegram leser vi at i den tid da han var utviklingslandet Ghanas enerådende hersker klarte han å skrape sammen en personlig formue på 50 millioner norske kroner. Av dette var iallfall en kvart million anbrakt i sikkerhet på hustruens navn i Egypt.

Men, lærer man så av dette? Nepe. Utenriksminister Lyng følger opp den gamle praksis ved nærmest å påtvinge India 2,5 millioner av de norske skattepenger. Norge påstår nemlig at India sulter, men den meget oppskrytte venstresradikale fru Gandhi, som er dets statsminister, sier nei. Vi vet ikke hvem som har rett av Norges Lyng og Indias fru Gandhi. Vi vet bare at det samme India nylig sløset bort uhyre pengemidler i en krig med Pakistan om Kashmir, hvor det — forøvrig i likhet med i politikernes Norge — ikke ønsker at befolkningen selv skal treffe avgjørelsen i en folkeavstemning.

De venstresradikale i Norge med samt hele den samlede presse, som ikke kan venne seg av med å følge 1945-parolen om å bjeffe i takt, hevder at de representerer den berømmelige og kompakte folkemeningen. Ja, de representerer den i den grad at de vet bedre enn folket selv hva det ønsker.

Nok en anmeldelse av Hewinsboken

I det upolitiske månedsblad FRIHUG, som utkommer i Kinn i Sogn med Erling Seim som redaktør, finner vi i siste nummer en meget omfattende anmeldelse av Ralph Hewins' bok «Quisling: Prophet without Honour». Anmeldelsen, som er skrevet av bladets redaktør, og som er illustrert, er på hele 8 og en halv side og er meget positiv. Vi skal komme tilbake til den i neste nummer.

Idag vil vi gjerne anbefale dette blad som i et ensrettet Norge har så stort mot og så meget frisinn at det våger seg frem med en slik anmeldelse. Bladet går inn for «individuell friedom og sunn kultur» og koster kr. 20,— pr. år i abonnement. Det trenger den støtte det kan få, naturligvis, når det legger frem så upopulære synspunkter. Vi har sett at flere av «våre folk» skriver i bladet imellom. Adressen er kort og godt Kinn.

Men burde det ikke oppstå litt tvil iallfall når en ser resultatet av en Gallupundersøkelse AUF har foretatt blant sitt klientell om forskjellige spørsmål hvor alle de foran nevnte pluss hele hurven av partipolitikere forlenget har slått fast hva «folkemeningen» er. NATO-politikkens oppfinnere og trofaste våpendragere har som kjent Arbeiderpartiet vært. Likevel viser undersøkelsen blant partiets unge at det bare er knepent flertall der for fortsatt NATO-tilslutning, ca. 54 prosent.

Når det gjelder den boikott av Sør-Afrika som spesielt LO har gått så kraftig inn for, så er det bare 46 prosent av de unge i AUF som støtter den.

Og når det så gjelder den utviklingshjelpen vi startet med og som alle partipolitikere kappes om å foreslå øket, så mener en tredjedel av disse unge at det kan være nok med det som er, og en annen tredjedel mener til og med noe så «udemokratisk» som at vi ikke skal hjelpe U-landene før vi har løst våre egne problemer.

En får uunngåelig den tanke at det kanskje er noe iverien med den «folkemeningen» de samme folkene påberoper seg når det gjelder

OLAF HOLM:

Nye oppgaver for amatørpsykiaterne

«Menneskene, de spreller».
(Knut Hamsun)

I. Sigmund Freud og hans etterfølger Carl Gustav Jung har fått mange epigoner i sitt arbeide med å finne forklaringen på menneskelige handlinger. Hvorvidt disse er rettmessige eller forbrytelser ligger utenfor forholdet, en forklaring på menneskers handlemåte er i seg selv intet bevis i så henseende.

II. Med sakkyndige, vitenskapsmenn, på området er dette godt og vel, men legmenn kan komme galt avsted ved å oppkaste seg til amatørpsykiaterne og ad den vei søke å finne et manglende bevis for påståtte forbrytelser, eksempelvis tilfellet Vidkun Quisling, hvor man går utenom spørsmålet om hvori og hvorfor hans forsøk på å gjennomføre kongens nøytralitetserklæring var forræderi — som katten omkring den varme grøten. Naturlig nok! Det kan ikke gjøres uten at den virkelige forræder på dette grunnlag kommer frem.

III. Men siden nu denne amatørpsykiatri vekker interesse, kan det være et par emner, hvor en utredning ad psykoanalytisk vei kan påregne almen interesse, nemlig «Gåten Erik Solem».

Det foreligger tilstrekkelig stoff i det offisielle referat av straffesaken mot Vidkun Quisling. Genealogien turde vel i dette tilfelle påregne samme betydning som den er tillagt i Quislings?

IV. Et annet emne som fortjener en nærmere analyse, såvel normal sådan som psykoanalytisk, er kongens forhindring av mobilisering, hans besynderlige holdning i parlamentarismens navn til en enstemmig stortingsbeslutning, angivelig fordi han av samvittighetsgrunner ikke kunne regjere et land uten parlamentarisme eller se sine etterkommere gjøre det. Det er fare for at

andre spørsmål også, blant annet dette at man fortsatt skal niholde på den urett som ble begått under landssvikoppgjøret.

analysen vil konkludere med ordet «humbug», derfor og nettopp derfor blir det ikke gjort.

V. Legg av dobbelttenkning og sprell før vårt folk er helt utskjemt i den øvrige verdens øyne! Man får heller ikke sannhet og rettferdighet frem ad den vei.

Til kaptein og ingeniør
Gudmund Høyems
minne

Atter er en av våre trofaste kamper og meningsfeller gått bort. Han hadde et langt sykeleie før han slapp. Stor er sorgen etter ham hos gjenlevende hustru og slekt og venneskare. Stille og lun var han i sitt liv her nede. Harmonisk og elskverdigg overfor sine omgivelser. Hadde bare venner. Han døde, 73 år gammel, i sikker tro og forvisning om sin Herre og Frelser. Nå er hans udødelige sjel hjemme i den himmelske herlig og glede, og Fred følger hans minne. Vi som ble igjen, gleder den sikre kurs du holdt mens du var blant oss!

— En som sto deg nær
og kjente deg —

Forbundets årsmøte

vil bli holdt i Oslo en eftermiddag i siste halvdel av april måned, antagelig fredag 22. april. Det er ikke helt i orden med lokale ennå, men nærmere bekjentgjørelse vil komme i neste nummer.

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Collettsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapeleg samvær.

Møtetid kl. 19.30.

DAGLIG FRISKE BLOMSTER

Blomsterforretning
SYNNØVELIEKranser til alle priser
Frognerveien 30, Oslo
Tlf. 44 22 30

Arkitekt

HUSTAD

Bårumsvn. 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

Var „Det tredje rike” en verdensbrannstifter?

Belyst ved sitater fra tysk, svensk, fransk og engelsk

VED KAPTEIN ERIK LÆRUM

1

Var DET TYSKE RIKE, som forbundskansleren uttrykte seg, skyld i «den store elendigheten» som verden stønner under???

Var tyskerne verdensbrannstifterne i 1939?

I 20 år har KRIGSPROPAGANDAEN opphøyet seg selv i rang med **historieskrivning**. I 20 år har verden nå evindeligg snakket om anklager mot Tyskland. Og hva med Tyskland selv? Der har man ivrig beskjeftiget seg meg å bekjenne egen skyld, så man enn ikke får tid til å høre, hva det har skjedd på den andre siden og hvordan de der selv ser på saken.

Skal det fortsette slik i all evighet? Absolutt ikke! Etter at vi nå i 20 år siden sammenbruddet alltid bare har hørt «Gjenreisernes røster», skal det nå trass i alle totalitære **DOGMATISERINGER** herom, i sannhetens og rettferdighetens navn gjenoppfriskes, hva det for historisk sannhets skyld bør komme frem:

PHILIP GIBBS: «Sett at vårt engelske folk hadde tapt krigen og høyhetsretten over vårt land og hadde kommet under fremmed diktat eller vært knuget av en forhatt traktat? Da hadde også vi måttet kjempe for vår gjenreisning og gjennervervelse av friheten. Vi hadde likeså tiljublet enhver fører som hadde gjengitt oss troen på oss selv og vår stolthet og brutt våre lenker. Vi hadde også tiljublet den engelske ungdom som etter års fornedrelse, bitterhet, demoralisasjon, hadde funnet vei til engelsk ånd og hadde forkynt for all verden: «Fri er vår engelske jord!» Har vi da ingen innbildningskraft mere, ingen edelmodighet, ingen medfølelse med et folk, som sprenget sine lenker?» (England speaks against Berlin 1937.)

VERSAILLES-TRAKTATEN

SVEN HEDIN: «Intet er mere forståelig enn dette, hvorfor det så hurtig etter 1. verdenskrig kom til nye katastrofer. Mange var svært raske med svar på rede hånd: Fredsforstyrren var og er påny TYSKLAND. Dette «påny» viser bare straks hvor kjapt folk i det korte

Verdenskrigens «fire store».

tidsrom fra 1919 til 1939 glemmer historien, selv de som opplevde den! Uavhengige forskere, herimellom også betydelige amerikanere, har nå gjennom de siste 20 år bevist, ganske som etter 1. verdenskrig, at det IKKE er Tyskland, som var fredsforstyrren, som styrtet Europa ut i den 1. verdenskrig i 1914, og at Tyskland i en nøktern redegjøring over påbegynte og førte krige stod vesentlig bakefter andre nasjoner! («Amerika i kontinenternes kamp», Leipzig 1942, side 42.)

LLOYD GEORGE: «Den urett og arroganse som en forvolder i triumfens timer, blir aldri glemt eller tilgitt. Jeg kan ikke forestille meg noen større grunn til en kommende krig enn den at det tyske folk, som utvilsomt har vist seg å være én av de sterkeste og mektigste raser i verden, nå skal omgis av en

rekke småstater hvorav mange består av folk, som ennå aldri har formådd å framvise noen stabil regjering, men som tillike rommer brede masser av tyskere, som krever gjenforening med sitt fedreland. Den polske kommisjons forslag om å inkorporere ca. to og en halv million tyskere under oppsyn av et folk av helt annen religion og som aldri i sin historie hadde formådd å bevise sin evne til å danne noe stabilt selvstyre, vil etter min oppfatning bare innebære muligheten for en ny krig i Østeuropa.» (Peter Kleist: «Auch Du warst dabei», Heidelberg 1953, side 24 ff.)

LLOYD GEORGE: «Dette (Danzig og korridoren) blir årsaken til kommende kriger!» (Uttalelse ved fredsforhandlingene i Versailles. (Abetz: «Das offene Problem», s. 99.)

(Forts. side 8)

Sovjetisk artilleri i kamp.

MED EN SOVJETSOLDAT I VERDENSKRIGEN

For FOLK OG LAND av armeneren Jerwand Dshanian.

TATT TIL FANGE

Til vår forbauselse oppdaget vi at hulen alt var full av våre egne soldater som spent fulgte med i alt som foregikk utenfor. Størstparten av dem var russere, men en del var hviterussere. Disse karene måtte ha vært der allerede før vi kom oss opp på høyden, og innen kampen tok til å rase, for der fantes ikke en sjel omkring høyden da vi nådde den. Bunkeren var umåtelig stor og så faktisk ut som en festning. Det måtte enten ha vært hovedkvarteret for arméstaben eller forsyningslager, for der var lagret mengder av madrasser og sengeutstyr, kasser med patroner og matvareprodukter. Det var ikke godt å si. Kanskje enkelte av disse karene var offiserer, som av en eller annen grunn ikke hadde forlatt bunkeren og nu satt der som om de virkelige var soldater. Det fikk meg til å tenke på den løgnaktige stabssjefen Petrov og en rekke andre russiske offiserer, som forsvant bakover innen vi i det armenske korps ble beordret til å motsette oss det tyske angrepet. Forøvrig var det ikke noe nytt at russerne lot armenerne, ukrainere, usbekker, kaukasiere og andre nasjonaliteter gå i forreste rekke mens de selv holdt seg i bakgrunnen og fulgte nøye med derfra. Når der så oppsto kritiske episoder, rømte de fra det hele eller lot seg ta tilfange av tyskerne.

Av den håndfull soldater som hadde kjempet tappert på denne høyden var der bare fem av oss som slapp inn i denne bunkeren, mens de andre løp direkte mot huse- ne. Og der ble vi så sittende tause i tankene på at vi allikevel hadde gjort vårt beste,

resten fikk stå i Guds hånd. I bunkeren var det stille som i graven, og vi kunne høre noen komme trampende og så stanse opp ved bunkerens inngang. «Russki, komt 'raus», hørt vi noen rope utenfor bunkeren. Det var det første ord vi hørte på tysk, og de fleste av oss forsto ikke hva det betød, da ingen av oss kunne noe tysk. Fremdeles ble vi alle sittende der tause uten å se på hverandre engang. Nu banker selve døden på døren, tenkte jeg. De andre tenkte vel det samme, for det gikk rykter om at tyskerne ikke sparte menneskeliv, at de drepte enhver som falt i deres hender. Med étt hørte vi en kvinnestemme si på russisk: «Kamerater, kom ut av bunkeren og overgi dere som fanger.» Og litt etter føyet hun til: «Ellers vil tyskerne kaste håndgranater inn i bunkeren og ta livet av dere.»

Dette hørtes nokså fornuftig ut, men helt sikre følte vi oss langt fra. Ville tyskerne spare oss, skjønt vi hadde slåss mot dem og faktisk var deres fiender? Noen av de mest fanatiske blant våre var ikke villige til å slippe geværene fra seg, og foretrakk øyensynlig å kjempe til døden, selv etter at de hadde måttet søke dekning i denne bunkeren. Flere av oss andre måtte overbevise dem om det unyttige i dette, før de frivillig ga fra seg sine geværer.

«Los, schnell», hørte vi tyskeren rope utenfor bunkeren. Så kom den russiske bondenkona med sin advarsel til oss nok en gang. Nu hadde vi intet valg mer og så overga vi oss en etter en, idet vi gikk ut av bunkeren. Der stod en tysker med en håndgranat i hånden i påvente av at vi overga oss. «Marsch», sa tyskeren og slo ut med hånden til venstre side av bunkeren. Der hadde allerede en del tyskere tatt oppstilling fra bunkeren helt opp til toppen av høyden, og de sto klare til å ta imot oss, som fanger. Med hendene i været gikk vi slik foran seierherrenes rekke til toppen av høyden. Men på den annen side av høyden var der fullt av tyskere som rolig hvilte seg ut sittende i gresset, som om der overhodet ikke lenger eksisterte krig og blodutgydelse for dem. For oss var det et sjokk å se hele denne store kolonne av tyskere, vi som i egenskap av en liten gruppe hadde kjempet mot dem.

(Forts. side 8)

Britisk jurist anmelder Hewinsboken i DEUTSCHE NATIONAL-ZEITUNG

HELSEIDES, ILLUSTRERT OMTALE AV F. J. P. VEALE

Anmeldelsen i NATIONAL-ZEITUNG.

Vi nevnte i forrige nummer av **FOLK OG LAND** at **Hamburgerbladet SONNTAGSBLATT** hadde bragt en utførlig omtale av Ralph Hewins' Quislingbiografi. I mellomtiden er boken også blitt anmeldt i en stort oppslått artikkel i **DEUTSCHE NATIONAL-ZEITUNG** av den kjente britiske jurist og publisist **F. J. P. Veale**. Anmeldelsen tar nesten en hel side og vi gjengir her innledningen:

2. februar 1966 rettet den rhodesiske justisminister Lardner-Burke i parlamentet en alvorlig advarsel til «de villedte personer i høye stillinger», der, som han sa, hemmelig hadde sammensvoret seg med den britiske regjering mot Ian Smiths regime. Han nevner dem ikke ved navn, men naturligvis visste alle hans tilhørere hvem han siktet til. Det er ingen hemmelighet at det gjøres alle mulige anstrengelser for å bevege en liten klikk av frafalne hvite til forræderi mot sine landsmenn, slik at en fra London kan opprette et koloniherrdømme som forløper for et svart diktatur.

Den offentlige brennemering av disse frafalne sluttet Lardner-Burke med ordene at de var «quislinger», det sterkeste uttrykk for forakt han kjente.

Siden hine viktige dage i april 1940 da tyske tropper landet i Norge få timer før engelske enheter som allerede hadde innskipet seg, siden hine dage altså betegner ordet «Quisling» prototypen på en forræder, ikke bare på engelsk, men også i mange andre sprog. «Quisling» er uttrykk for dem som sammen med utlandet forbereder en invasjon av eget land.

Bruken grunner seg på den antagelse at det var denne rolle major Vidkun Quisling spilte i april 1940. Bare få utenom nordmenn husker fremdeles hvem denne mann var og hva han virkelig har gjort.

Den første fremstilling bygget på kjensgjerninger.

For denne uvitenhet finnes det ingen unnskyldning lenger etter at en bemerkelsesverdige bok med tittelen «Quisling: Prophet without Honour» av Ralph Hewins (W.

(Forts. side 7)

F. J. P. Veale.

ALFRED DALE:

LANDSSVIK

Det er lærerikt, og det er givende atter å ta for seg professor Jon Skeies vesle skrift: Landssvik. Det er på 48 sider og er datert Asker, 26. juli 1945. Det er forfriskende i all denne grå-graut av ordskvalder som er presert omkring oppgjøret å bli belært av vår store rettslærde.

Skeie åpner sitt skrift med å referere de bestemmelser i den alminnelige straffelov og i den militære straffelov som vil få særlig betydning i det oppgjør som er innledet mot landssvikene. I neste hovedavsnitt gir han så en oversikt over de provisoriske anordninger om straff m. v. for landssvik som London-regjeringen hadde gitt i sin utlendighet. Skeies bedømmelse av disse anordninger er denne:

«Ingen av de nevnte anordninger har noen rettsgyldighet. Om alle gjelder at deres innhold ligger utenfor rammen av kongens lovgivningsmyndighet. Og de anordninger som bestemmer nytt eller skjerpet ansvar, er ugyldige også av den grunn at de strider mot grunnlovens § 97: Ingen lov må gis tilbakevirkende kraft.»

Om kongens anordningsmyndighet bestemmer grunnlovens § 17: «Kongen kan give og opheve anordninger, der angaa handel, told, næringsveie og politi, dog må de ikke stride mod konstitusjonen og de av stortinget givne love. De gjelde provisorisk til neste storting». Som en ser er denne anordningsmyndighet sterkt begrenset såvel til område som til tid. Indirekte understrekes hovedregelen ganske tydelig: «Det tilkommer Stortinget at give og opheve Love.»

Landssviksoppgjørets fedre og utøvere var straks klar over svakheten ved å bygge anordningene på grunnlovens § 17, som rotter flyktet de fra det synkende skip opp på det sikre land: Elverumsfullmakten. Men også her møtte de den store rettslærde. Forholdsvis utførlig behandler Skeie fullmakten, dens tilblivelse og innhold. Vi møter et difust forslag, vi ser en forvirret votering i en meget opprørt situasjon. Så sier Skeie: «Selv om stortinget ved en lovformelig votering klart hadde tilkjennegitt at kongen skulle ha en ubegrenset lovgivningsmyndighet, ville en sådan beslutning ikke hatt noen rettsgyldighet. Stortinget kan ikke på denne måte opheve grunnlovens § 17 og dermed det prinsippale i konstitusjonens maktfordeling.» Så kort og klart kan

Jon Skeie.

det sies når en mester uttaler seg.

Det oppsiktsvekkende er at Skeie finner grunn til å belære jurister om at det er grunnlovens § 112 som bestemmer hvordan det skal gåes frem når denne lov skal forandres.

Atter er oppgjørets menn på flukt, denne gang til den siste skanse: Den konstitusjonelle nødrett. Det er Eidsivating lagmannsrett, dette oppgjørets kraftsenter, som resolverer, i en kjennelse av 12. juli 1945: «Etter rettens oppfatning må en søke hjemmelen for kongens lovgivningsvirksomhet under okkupasjonstiden i den nødssituasjon som da forelå. Det var faktisk umulig for det normale lovgivningsorgan — stortinget — å tre sammen og på fritt grunnlag fatte gyldige vedtak.» — — — «Det såkalte «Elverumsvedtak» må etter rettens mening sees som en konstatering fra stortingets side om at en slik nødssituasjon forelå den 9 april 1940, og måtte formodes å vare en tid.»

Ser man det, her er den høyhellige Elverumsfullmakt blitt til «det såkalte Elverumsvedtak.»

Også her er Skeie kort og klar: «Vil man si at «nød» bryter konstitusjonen og bl. a. gir kongen en lovgivningsmyndighet som grunnlover nekter ham, får man iallfall godtgjøre at det er «lovnød» Det er ikke tilstrekkelig å konstatere det faktum at stortinget ikke kan utøve sin lovgivningsmyndighet.» Og han slår fast: «Straffelovens 8. kapittel rammer alle virkelige landssvikere. Således den som direkte har ytet fiende bistand ved arbeid på flyplasser, festninger og krigshavner. Likeså den som har vært passivt medlem av N.S. uaktet han har forstått at organisasjonen støttet fienden.»

Så var denne vei gått til endes.

Tilbake står nå Skeies annen sats: Og de anordninger som bestemmer nytt eller skjerpet ansvar, er ugyldige også av den grunn at de strider mot grunnlovens § 17: «Ingen lov må gis tilbakevirkende kraft.»

Selvfølgelig ikke, svarer oppgjørets fedre og fullbyrdere, men her er det ikke tale om en skjerpelse, men om en mildere behandling, og det hindrer ikke grunnlovens § 17. Det er teorien om «amnestilovgivning» som her toner fram i sin fulle kraft og herlighet.

Atter hever den gamle rettslærde pekefingeren:

«Man skulle etter dette vente at denne anordning (Landssvikanordningen) er en formildende særlov. Om så var tilfelle, kunne reglene ha tilbakevirkende kraft. Men heller ikke en formildende straffelov har kongen myndighet til å gi.»

Så er også denne vei stengt, og Skeie kunne ha satt punktum. Det gjør han ikke, han går inn på påstanden om en formildende særlov, han sammenligner den gamle ordning etter straffeloven med den nye etter Landssvikanordningen, han sammenligner også de gamle og de nye straffeprosessregler, og slutter med dette avsnitt: Dersom en mann blir kjent skyldig i landssvik etter anordninger av 15./12. 1944, er han dermed æreløs for resten av livet, han blir fradømt det vesentlige av sine midler, utelukket fra retten til selvstendig erverv og faktisk også fra adgangen til arbeide i andres tjeneste. Og vanæren rammer tillike hans pårørende. Det er da unektelig en hård ordning at han ikke skal ha anledning til å få dommen prøvet ved høyere rett. Vi har aldri i vår historie hatt en sådan rettsløshet.

Dette gjaldt adgangen til å få en dom prøvet av høyere rett. Om selve frihetsstraffen bemerkner han at den nok etter den provisoriske anordning til dels er mildere enn etter straffeloven og den mi-

(Forts. side 6)

